

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich
RPO-691089-II/II/MWa

Warszawa, 2 lutego 2012 r.

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Pan
Jarosław Gowin
Minister Sprawiedliwości

Kamerny Bernie Ministerze

Rzecznik Praw Obywatelskich rozpatrując wpływające wnioski o kasacje od postanowień sądowych o przekazaniu podejrzanego w trybie Europejskiego Nakazu Aresztowania spotkał się z problemem możliwości badania podstawy dowodowej postanowienia o aresztowaniu i Europejskiego Nakazu Aresztowania przez sąd polski orzekający w przedmiocie przekazania osoby ściganej, będącej obywatelem polskim do organów sądowych państwa wydania nakazu.

Z postępowaniem zmierzającym do wykonania Europejskiego Nakazu Aresztowania może się dla osoby ściganej wiązać dodatkowa dolegliwość polegająca na zastosowaniu wobec niej środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania, co wynika z art. 607k § 3 k.p.k. W kontekście tego uregulowania w orzecznictwie sądowym brak jest jednolitości stanowisk co do dopuszczalności weryfikacji podstawy dowodowej wniosku o przekazanie na podstawie europejskiego nakazu aresztowania. Przeciwno takiej możliwości wypowiedział się m.in. Sąd Apelacyjny w Katowicach w postanowieniu z 25 października 2006 r., sygn. akt II AKz 685/06 ("Krakowskie Zeszyty Sądowe" nr 1/2007, poz. 101). Odmienne stanowisko Sąd Apelacyjny w Katowicach zajął w postanowieniu z 23 sierpnia 2006 r., sygn. akt II AKz 518/06 ("Krakowskie Zeszyty Sądowe" nr 1/2007, poz. 99).

Jak stwierdził to Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 5 października 2010 r., SK 26/08, OTK-A 2010/8/73, Dz.U.RP 2010/189/1273, Lex nr 621602: „Stanowisko wykluczające dopuszczalność badania podstawy dowodowej przekreślało jednocześnie dopuszczalność badania w takim wypadku przesłanki ogólnej, od spełnienia której art. 249 § 1 k.p.k. uzależnia dopuszczalność stosowania tymczasowego aresztowania (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 25 października 2006 r., sygn. akt II AKz 685/06). (...) Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że z perspektywy konstytucyjnej

niemożliwa do zaakceptowania byłaby sytuacja, w której sąd orzekający w przedmiocie zastosowania tymczasowego aresztowania wobec osoby, której dotyczy wnioski o przekazanie w celu przeprowadzenia postępowania, po ustaleniu, że zastosowanie tego środka zapobiegawczego jest wykluczone ze względu na niespełnienie ogólnej podstawy tymczasowego aresztowania ze względu na to, że osoba ścigana nie dopuściła się zarzucanego jej czynu, nadal byłby zobligowany do przekazania takiej osoby".

Stosowanie tymczasowego aresztowania bez badania przesłanki ogólnej z art. 249 § 1 k.p.k. po pierwsze jest niezgodne z zasadą domniemania niewinności, po wtóre zaś powoduje, że przesłanka surowości grożącej kary staje się wówczas de facto jedyną i wyłączną podstawą stosowania tymczasowego aresztowania. Pozostaje to zaś w sprzeczności nie tylko z brzmieniem ustawy, iż środki zapobiegawcze stosuje się w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, ale i z konstytucyjną i konwencyjną ochroną wolności obywatelskiej.

Również Trybunał Praw Człowieka wskazuje, że przesłanka grożącej oskarżonemu surowej kary nie może stanowić istotnej i wystarczającej podstawy do aresztowania (wyroki ETPC z 23 czerwca 2005 w sprawie 44722/98 Łatasiewicz v. Polska, Lex nr 153396 oraz z 4 października 2005 w sprawie 9190/03 Bacciev v. Mołdawia, Lex nr 157757).

Tymczasem zaś, analiza spraw wpływających do Rzecznika wskazuje, iż tymczasowe aresztowanie związane z przekazaniem osoby w trybie Europejskiego Nakazu Aresztowania stosowane jest z naruszeniem wyżej wymienionych gwarancji. W załączeniu, uprzejmie przesyłam kserokopię orzeczenia obrazującego taką sytuację.

W związku z powyższym, uprzejmie proszę o rozważenie podjęcia działań prowadzących do wprowadzenia do kodeksu postępowania karnego regulacji obligującej sąd wykonujący Europejski Nakaz Aresztowania do badania podstawy dowodowej czynów zarzucanych podejrzanemu, w oparciu o które nastąpić ma wydanie obywatela polskiego.

Kolejny problem związany z Europejskim Nakazem Aresztowania dotyczy zastosowania w praktyce przepisu art. 607n. § 1 kodeksu postępowania karnego. Zgodnie z tym przepisem, osobę ściganą, wobec której zapadło prawomocne postanowienie o przekazaniu, przekazuje się właściwemu organowi sądowemu państwa wydania nakazu europejskiego najpóźniej w terminie 10 dni od dnia uprawomocnienia się postanowienia. Przepis ten stanowi implementację unormowań zawartych w art. 23 decyzji ramowej o ENA. W ust. 1 tego ostatniego przepisu podkreślono, że osoba, której dotyczy ENA, zostaje przekazana tak szybko, jak to możliwe, w dniu uzgodnionym przez zainteresowane organy.

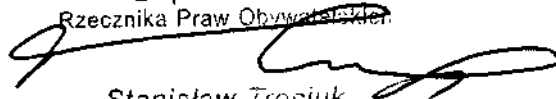
W praktyce jednak przepis ten budzi wątpliwości z punktu widzenia ochrony praw osoby przekazywanej do Państwa wydania ENA. Sprawia on bowiem, iż niemal niemożliwe jest skierowanie i rozpatrzenie kasacji od prawomocnego postanowienia sądu o wydaniu ściganego. W wyniku rozpoznania kasacji może się okazać, iż zachodziły podstawy do obligatoryjnej odmowy wydania. Osoba ścigana znajduje się już jednak na terenie innego Państwa.

Wobec powyższego, zasadnym wydaje się postulat wstrzymania wydania osoby ściganej do czasu rozpoznania kasacji.

W związku z powyższym, mając na względzie ochronę praw i wolności obywateli w szczególności prawo do obrony oraz prawo do rzetelnego procesu, oraz gwarancje ochrony wolności osobistej, uprzejmie pragnę przedstawić Panu Ministrowi swoje uwagi w tym zakresie stosownie do art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) z prośbą o stanowisko w tym zakresie.

z poszanowaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich